

ONDERZOEK NAAR DE OORZAKEN VAN SALMONELLA EIMSBUETTEL EN SALMONELLA BINZA INFECTIE IN EEN VERBLIJFSGEBOUW

Op 5 oktober 1980 werd in een ziekenhuis een vrouw opgenomen met diarree. Uit de faeces werd een Salmonella binza geïsoleerd. Zij was afkomstig uit een wooneenheid van een verblijfsgebouw. Gedurende de maand december 1980 werd bij nog negen bewoners van het gebouw een Salmonella in de faeces gevonden (6 S. binza en 3 S. eimsbuettel). Allen hadden, in meer of mindere mate, diarreeklachten gehad. De negen personen woonden in verschillende eenheden en hadden geen contact met elkaar.

De S. binza en de S. eimsbuettel zijn weinig voorkomende stammen in Nederland zodat aan een voedselinfectie moest worden gedacht. In samenwerking met de Keuringsdienst van Waren en de Gezondheidsdienst werd in januari 1981 een onderzoek ingesteld. Uit de monsters, uitstrijken verzameld in de keuken, werden geen salmonellabacteriën geïsoleerd. Uit de voorgeschiedenis van de ziekte van de negen personen, was geen aanwijzing te vinden voor een gemeenschappelijke bron.

In januari en februari 1981 werden opnieuw de bovengenoemde salmonellastammen gevonden bij bewoners met diarreeverschijnselen; in januari 3 S. eimsbuettel, 1 S. binza; in februari 2 S. eimsbuettel en 1 S. binza. Op 18 februari bracht het R.I.V. (Laboratorium voor Zoönosen en Levensmiddelenmicrobiologie) aan het einde van de dag, een bezoek aan een gemeenschappelijke keuken. De keuken maakte een vuile indruk. Om te onderzoeken of Salmonella in de keuken voorkwam werden diverse oppervlakken (werktafels, aanrechten e.d.) en voorwerpen afgeveegd met natte swabs (prop steriele watten). Van de 26 swabs waren er 2 positief; deze bevatten beide S. eimsbuettel. Het bleek dus dat dit type, gevonden bij de bewoners, ook in de keuken voorkwam. Naar aanleiding hiervan werd geadviseerd de keuken grondig te reinigen en te desinfecteren. Ondanks deze maatregel kregen in maart opnieuw drie bewoners salmonellose (2 S. binza en 1 S. eimsbuettel).

Opnieuw werd een bezoek aan de keuken gebracht, deze maakte toen een schone indruk. De dag ervoor was de keuken grondig schoongemaakt. Van één van de 13 swabs genomen op 26 maart werd toch nog een S. eimsbuettel gevonden. Dit betekende dat nog steeds deze salmonellabacterie in de keuken aanwezig was. Opnieuw werd geadviseerd de keuken grondig schoon te maken en te desinfecteren. In de maand april werd bij twee bewoners met klachten, wéér een S. binza en een S. eimsbuettel gevonden.

Op 21 april werd opnieuw de keuken bezocht om de gang van werkzaamheden te observeren. Het bleek dat de wijze van werken in de keuken niet anders was dan in keukens van vergelijkbare verblijfsgebouwen en niet verondersteld kon worden dat op deze wijze een salmonellabesmetting zou optreden. Tijdens het bezoek op 21 april werden verdroogde

muizekeutels gevonden op een opvanglade onder het gasfornuis. In deze muizekeutels werd S. eimsbuettel gevonden. Omdat nu niet alleen de mensen in de keuken maar ook de muizen als mogelijke bron van Salmonella moesten worden aangemerkt, werd een intensieve muizenbestrijding door de gemeentelijke ongediertebestrijdingsdienst geadviseerd. De muizen veroorzaakten reeds geruime tijd overlast in de keuken. Er werd afgesproken zoveel mogelijk monsters van muizekeutels te onderzoeken.

Daarnaast werd afgesproken wekelijks ontlasting te onderzoeken van alle mensen die in de keuken werkzaam zijn om na te gaan of één van hen deze Salmonella in de keuken bracht. Vanaf 29 april werden gedurende 21 weken in het totaal 579 faecesmonsters van 63 mensen door het R.I.V. onderzocht.

Het R.I.V. vond 26 monsters positief voor Salmonella; deze monsters waren afkomstig van in het totaal 13 mensen, waarvan 2 personen met S. eimsbuettel besmet bleken. Vóór 29 april 1981 werd door het Streeklaboratorium van de Volksgezondheid van het keukenpersoneel de faeces enige malen gecontroleerd. Bij deze controles was de faeces van 6 personen positief, waarvan 4 personen met een S. eimsbuettel besmet bleken. Daarnaast werden nog 14 andere serotypes gevonden, verspreid over de gehele onderzoeksperiode. Gedurende de periode van mei-september werden ook 18 monsters muizekeutels onderzocht, 9 monsters muizekeutels werden in de keuken gevonden en 9 monsters elders in het woongebouw. Vier monsters uit de keuken waren positief, 1 monster elders gevonden, was ook positief. Alle positieve muizekeutels bleken S. eimsbuettel te bevatten. Op 27 augustus 1981, vier maanden ná aanvang van het onderzoek werd nog steeds een S. eimsbuettel in de muizekeutels gevonden. Dit monster was afkomstig uit de keuken. De resultaten van het onderzoek leidden tot de conclusie dat niet de mensen, maar de muizen de bron zijn geweest van de Salmonella eimsbuettel in de keuken. Effectieve muizenbestrijding, samen met een goede hygiëne in de keuken, heeft sedert september nieuwe gevallen van S. eimsbuettel onder de bewoners voorkomen (tot medio maart hadden zich geen nieuwe gevallen van salmonellose meer voorgedaan). Opvallend is dat de S. binza geïsoleerd bij 12 bewoners, nooit gedurende de onderzoeksperiode in de keuken is gevonden. De oorzaak van de S. binza infectie is, ondanks uitvoerig onderzoek, dan ook niet gevonden.

